RABINDRANATH TAGORE

CULESUL ROADELOR

PREMIUL NOBEL

Din această lucrare zece exemplare au fost numerotate de la 1–10 și au fost tipărite pe hârtie cretată.

© Editura HELICON
ISBN 973-574-025-7
Consilier editorial:
IOAN I. IANCU

RABINDRANATH TAGORE

CULESUL ROADELOR

Traducere de
VASILE G. LUȚĂ

Ediție îngrijită
de IOAN UCNAI

EDITURA HELICON
TIMIȘOARA

1

Porunceşte şi-mi voi culege roadele şi în coşuri pline le voi aduce în ograda ta, deşi unele sunt putrede, iar altele verzi.

Căci anotimpul e încovoiat de belşug şi fluierul unui păstor se tânguie în umbră.

Porunceşte şi voi porni corăbioara pe râu.

Vântul de martie bate cu tărie şi încreţeşte în murmur undele ce curg alene.

Grădina a dăruit toate ale sale şi în ceasul ostenit de seară, când soarele apune soseşte chemarea de la casa ta aflată pe ţărm.

2

Când eram tânăr, viața mi-era ca o floare – o floare ce-și desprinde cu drag o petală sau două din belșugul ei și nu simte paguba, când vântul de primăvară vine să cerșească la ușa ei.

Acum, la capătul tinereții, viața mi-i ca un rod ce nu mai are nimic de prisos și așteaptă să-și dăruiască toată făptura plină de dulceață.

3

Serbarea verii e numai pentru flori proaspete, nu și pentru frunze uscate și flori veștejite?

Cântarea armonioasă a mării e numai în valurile ce se-nalță?

Nu cântă ea și în valurile ce cad?

Nestemate sunt împletite în covorul pe care stă regele meu; dar și brazde răbdătoare așteaptă să fie atinse de piciorul lui.

Puțini sunt înțelepții și fruntașii ce șed în jurul domnului meu; acesta însă a luat în brațe pe cei săraci cu duhul –

Și pe veci m-a făcut sluga sa.

4

Mă deşteptai şi-i găsii scrisoarea în faptul dimineţii.

Nu ştiu ce spune ea, pentru că nu pot s-o citesc.

Îl voi lăsa în pace pe omul înţelept cu cărţile sale, nu-l voi tulbura, căci cine ştie dacă poate să citească ce spune scrisoarea.

Smerit o voi duce la frunte şi voi apăsa-o la inima mea.

Când noaptea se va linişti şi stelele se vor ivi una după alta, o voi desface în poale şi voi rămâne în tăcere.

Frunzele mi-o vor citi în şoapte, râul mi-o va cânta în murmur, iar cele şapte stele înţelepte mi-o vor vesti din ceruri.

Nu pot găsi ceea ce caut, nu pot pătrunde în ceea ce aş dori să aflu; dar această scrisoare, pe care nu am putut s-o citesc, mi-a uşurat povara şi mi-a prefăcut gândurile în cântec.

5

Un pumn de ţărână putu să-mi ascundă semnul tău, când nu-i cunoşteam înţelesul.

Acum, fiind mai înţelept, îl citesc în toate cele ce-l tăinuiseră mai înainte.

El e zugrăvit pe frunzele florilor; în stropi îl aruncă valuri din spuma lor; dealuri îl poartă sus pe vârfuri.

Întorsesem faţa mea de la tine, de aceea citii întoarse semnele şi nu pricepui înţelesul lor.

6

Pe căi bătute îmi pierd drumul.

Mă trage inima pe-ntinderea apei, pe cerul albastru, unde nu este nici urmă de cale.

Cărarea e ascunsă de aripile păsărilor, de focul stelelor, de florile călătoarelor anotimpuri.

Și-mi întreb inima, dacă-i iscusită îndeajuns să meargă pe drumul nevăzut.

7

Vai, nu mai pot sta în casă și patria nu-mi mai e patrie, căci veșnicul necunoscut mă cheamă: aud cum merge de-alungul drumului.

Sunetul pasului său mă lovește în piept; mă doare!

Vântul s-a deșteptat.

Marea geme.

Grijile și îndoielile mele toate pier –

Și eu urmez valului fără patrie, căci necunoscutul mă cheamă: aud cum merge de-a lungul drumului.

8

Inima mea, fii gata să pleci și lasă-i să întârzie pe cei ce trebuie să întârzie.

Căci numele tău a fost chemat în cerul dimineții.

Nu aștepta pe nimeni!

Bobocul dorește noapte și rouă, dar floarea înflorită strigă după libertatea luminii.

Rupe-ți, inima mea, învelișul și ieși la iveală!

9

Zăbovind între comorile mele adunate mă simțeam asemenea unui vierme ce se hrănește în întuneric din rodul în care s-a născut.

Părăsesc temnița aceasta a descompunerii.

Nu mi-e teamă să intru în împărăția tăcerii ce putrezește, căci sunt în căutarea tinereții veșnice.

Arunc de pe mine tot ce nu e una cu viața mea, ori la fel de ușor cu râsul meu.

Străbat vremea și în carul tău de triumf, inima mea, dănțuie și cântă poetul tău călătorind.

10

M-ai luat de mână și m-ai apropiat de tine, m-ai așezat pe tron înaintea tuturor oamenilor, până m-am rușinat, nefiind în stare să mă mișc și să merg pe drumul meu; mă îndoiam și șovăiam la fiece pas, temându-mă să nu calc pe un ghimpe al urgiei lor.

În sfârșit, îmi sosi mântuirea!

Lovitura a venit, trâmbița ocării a răsunat, scaunul meu s-a prăbușit în țărână.

Cărările mele stau deschise înaintea mea.

Aripile mele sunt dornice de ceruri.

Vreau să fiu tovarășul stelelor repezi ale miezului nopții, vreau să mă afund în prăpastia umbrei.

Sunt ca și norul verii mânat de furtună, ce-și aruncă cununa de aur și atârnă, ca o sabie, buzduganul trăsnetelor de un lanț de fulgere.

Mânat de bucuria deznădejdii alerg pe cărarea prăfuită a celor disprețuiți; mă apropi de țintă, unde voi fi primit de către tine.

Copilul își găsește mama, când se dă jos din poalele ei.

Plecând de la tine, izgonit din casa ta, sunt slobod să-ți privesc fața.

11

Acest șirag de nestemate mă împodobește numai ca să-și râdă de mine.

Mă strivește, când îl port la gât; mă sugrumă, când încerc să-l rup.

El mă strânge de gât, îmi înăbușe cântarea.

Doamne, aș fi mântuit, de-aș putea să-l pun în mâna Ta.

Ia-l de la mine!

Leagă-mă, în schimb, de Tine cu o cunună, căci mi-e rușine să stau înaintea Ta, cu acest șirag de nestemate în jurul gâtului meu.

12

Jos în adâncuri, Jamuna curgea repede și limpede.

În jur se îmbulzeau dealuri, umbrite de păduri și brăzdate de gârle.

Pe stâncă ședea Govinda, marele învățător al Sikhilor și citea din cărțile sfinte.

Mândru de bogățiile sale, se apropie atunci Ragunath, ucenicul său, se plecă înaintea lui și-i zise: „Am adus neînsemnatul meu dar, ce nu e vrednic să fie primit de către tine".

Astfel îi vorbi și așeză la picioarele învățătorului său o pereche de brățări de aur, împodobite cu pietre alese.

Învățătorul ridică una dintre ele, o învârti în jurul degetului și diamantele aruncară fulgere de lumină.

Dintr-o dată ea îi alunecă din mână și se rostogoli pe povârniș în apă.

„Vai!" țipă Ragunath, sărind în râu.

Învățătorul își pironi ochii în carte, iar apa păstră și-și ascunse prada, mergând în drumul ei.

Lumina zilei se stingea, când Ragunath, ostenit și picurând de pe el stropi de apă se întoarse la învățătorul său.

El răsuflă din greu și zise: „Mai pot, încă s-o aflu, dacă-mi arăți unde a căzut!"

Învățătorul ridică cealaltă brățară, o aruncă în apă și-i zise: „Uite! E acolo!"

13

A călători înseamnă să te întâlnești în fiece clipă cu tine, tovarășule de drum!

Înseamnă să cânți în tactul pasului tău.

Acela pe care-l atinge suflarea ta, nu alunecă în paza malului.

El își desfășoară fără grijă pânzele în bătaia vântului și stăpânește apele înfuriate.

Acela care deschide larg porțile sale și pășește înainte, primește salutul tău.

El nu se oprește să-și numere câștigul, ori să-și jelească paguba; inima lui bate ritmul mersului său alături de tine, tovarășule de drum.

14

Partea mea din ce e mai bun pe această lume îmi va veni din mâinile tale: iată făgăduiala ta.

De aceea strălucește lumina ta în lacrimile mele.

Mă tem să mă las călăuzit de alții, ca să nu mă depărtez de tine, care aștepți la o cotitură a drumului să fii călăuza mea.

Merg cu îndârjire pe drumul meu, până ce însăși nebunia mea mi te va aduce la ușă.

Căci am făgăduiala ta că partea mea din ce e mai bun pe această lume, îmi va veni din mâinile tale.

15

Vorba ta e simplă, maestre, nu însă a acelora ce vorbesc despre tine.

Înțeleg glasul stelelor tale și tăcerea pomilor tăi.

Știu că inima ar vrea să mi se deschidă ca o floare; că viața mi s-a adăpat la un izvor tainic.

Asemenea unor păsări din țara solitară a zăpezii, ademenite de căldura primăverii, zboară cântecele tale în jurul inimii mele, vrând să-și facă în ea cuiburile; iar eu sunt mulțumit în așteptarea anotimpului vesel.

16

Ei știau drumul și plecară să te caute de-a lungul cărării înguste; eu însă pornii de-a dreptul în noapte, căci eram neștiutor.

Nu eram îndestul de priceput, să mă tem de tine în întuneric; de aceea ajunsei pe neașteptate la pragul tău.

Înțelepții mă dojeniră și-mi porunciră să plec din nou, căci nu venisem pe cărare.

Mă întorsei cuprins de îndoială, tu însă m-ai oprit: iar dojana lor crescu din zi în zi.

17

Scosei din casă lampa mea de pământ și strigai: „Copii, veniți! Eu vreau să luminez cărării voastre!"

Noaptea era încă întunecoasă în ceasul când mă întorsei, lăsând calea în paza tăcerii sale și strigând: „Focule, luminează-mi! Căci lampa mea de pământ zace sfărâmată în țărână!"

18

Nu: vouă nu vă e dat să deschideți bobocii în flori.

Scuturați bobocul, loviți-l; e peste puterile voastre să-l faceți să înflorească.

Atingerea voastră îl întinează; voi rupeți petalele rând pe rând și le aruncați în țărână.

Dar nici o culoare și nici un parfum nu apare.

Nu! Vouă nu vă este dat să deschideți bobocii în flori.

El, care e în stare să deschidă bobocul, o face atât de simplu.

Îi aruncă o privire și seva vieții îi curge prin fibre.

La suflarea lui, floarea își întinde aripile și fâlfâie în vânt.

Culori izbucnesc ca niște dorințe, parfumul dă la iveală o dulce taină.

El, care e în stare să deschidă bobocul, o face atât de simplu.

19

Sudas, grădinarul culese din iazul său cea din urmă floare de lotus, cruțată de pustiirile iernii, și pleacă s-o vândă regelui la poarta palatului.

Acolo se întâlni cu un călător care îi spuse: „Cere-mi prețul tău pentru cea din urmă floare de lotus – vreau s-o aduc prinos lui Buddha".

Sudas îi răspunse: Dacă-mi plătești un masha de aur, atunci va fi a ta.

Călătorul i-l plăti.

În clipa aceea ieși regele și dori să cumpere floarea, căci era în drum spre Buddha și se gândea: „Ar fi frumos să-i așez la picioare cea din urmă floare de lotus, ce a înflorit iarna".

Spunându-i grădinarul, că i s-a dat un masha de aur, îl îmbie regele cu zece; dar călătorul îndoi prețul.

Atunci grădinarul, care era om zgârcit, se gândi că va avea parte de un câștig mai mare din partea aceluia pentru care îl îmbiau cu bani. El se închină și le zise: „Nu pot să vând floarea de lotus".

În umbra liniștită a dumbrăvii de manughieri, dincolo de zidurile orașului, stătea Sudas înaintea lui Buddha. Pe buzele acestuia sălășluia tăcerea iubirii, iar ochii lui străluceau lumina păcii ca și luceafărul dimineții de toamnă scăldate în rouă.

Sudas îl privi în față, așeză floarea de lotus la picioarele lui și-și plecă fruntea în țărână.

Buddha îl întrebă zâmbind: „Fiule, care e dorința ta?"

Sudas strigă: „Cea mai ușoară atingere a picioarelor tale".

20

Noapte, învăluită noapte, fă-mă poetul tău!

Atâția au stat veacuri de-a rândul fără o vorbă în umbra ta, îngăduie să cânt imnurile lor.

Ia-mă în carul tău fără roate, ce-aleargă în tăcere din lume în lume, regină în palatul vremii, întunecat de frumoasă!

Atâtea spirite cu întrebarea pe buze intrară pe ascuns în împărăția ta și-ți cutreerară casa fără lumină, căutând răspunsul.

Din atâtea inimi, străpunse de săgeata plăcerii, venită din mâna Celui Fără Nume, izbucniră cântece vesele, zguduind temeliile întunericului.

Aceste suflete ce veghează, privesc neclintite în lumina stelelor, uimite de comoara ce au găsit-o dintr-o dată.

Noapte, fă-mă poetul lor, poetul tăcerii tale nepătrunse!

21

Vreau să mă întâlnesc într-o zi cu viața din mine, cu bucuria ce se ascunde în viața mea, deși cărarea mi-o încurcă zilele cu deșertăciunea prafului lor.

Am cunoscut-o în licăriri trecătoare și adierea ei m-a cuprins și mi-a umplut pentru o clipă sufletul cu mireasmă.

Vreau să mă întâlnesc într-o zi cu bucuria din afară de mine, ce locuiește îndărătul gardului de lumină – și vreau să stau în singurătatea copleșitoare, în care privești lucrurile toate așa cum se înfățișează creatorului lor.

22

Această dimineață de toamnă e obosită de prisosul de lumină, iar dacă se ostenesc și se istovesc cântecele tale, dă-mi puțin fluierul tău...

Cu el mă voi juca după placul meu – îl voi lua în brațe sau îl voi atinge cu buzele sau îl voi ține în iarbă alături de mine.

Iar în liniștea de sărbătoare a serii voi rupe flori ca să-l împodobesc cu o cunună și să-l umplu cu aromă și-l voi așeza pe altar și voi aprinde lampa.

Noaptea, apoi, voi veni la tine și-ți voi da îndărăt fluierul.

Vei cânta pe el cântecul miezului de noapte, când luna ce crește în singurătate călătorește printre stele.

23

Spiritul poetului plutește și dănțuie pe valurile vieții, înconjurat de glasurile vântului și ale apei.

Acum când soarele a apus și cerul întunecat se lasă asupra mării ca pleoapele pe ochiul ostenit, e vremea să-ți pui la o parte pana și să lași gândurile să ți se coboare în fundul adâncului din taina veșnică a acestei tăceri.

24

Noaptea e întunecoasă și somnul tău e adânc în liniștea ființei mele.

Deșteaptă-te, durere a iubirii, căci nu știu să deschid ușa și stau afară.

Clipele stau pe loc, stelele veghează, vântul e liniștit, tăcerea e grea în inima mea.

Deșteaptă-te, iubire, deșteaptă-te! Umple-mi cupa deșartă și cu o adiere de cântec înfioară noaptea.

25

Pasărea dimineții cântă.

De unde are ea veste de dimineață, înainte de ivirea zorilor, în timp ce balaurul nopții ține încă cerul în ghiarele sale reci și negre?

Pasăre a dimineții, spune-mi: solul din răsărit cum și-a găsit calea în visul tău, prin noaptea deasă a cerului și a frunzelor?

Lumea nu te-a crezut atunci când ai strigat: „Soarele e pe drum, noaptea nu mai este!"

Voi cei ce dormiți deșteptați-vă!

Descoperiți-vă frunțile la întâia binecuvântare a luminii și cântați cu pasărea dimineții, cuprinși de credință și bucurie.

26

Cerșetorul din mine își ridică mâinile uscate înspre cerul fără stele și strigă în urechea nopții, cu glasu-i flămând.

Rugăciunile sale se îndreptau către întunericul orb ce zăcea, asemenea unui zeu căzut, într-un cer pustiu de nădejdi pierdute.

Țipătul dorinței se învârtea în jurul unei prăpăstii de deznădejde – o pasăre ce se tânguiește zburând în jurul cuibului gol.

Dar când dimineața își aruncă ancora la marginea răsăritului, săltă cerșetorul din mine și strigă:

„Ferice de mine, că surda noapte m-a respins și vistieria ei era goală!"

El strigă: „Viață, lumină, voi sunteți pline de vrajă și plină de vrajă e bucuria ce v-a recunoscut, în sfârșit!"

27

Sanatan își spunea rugăciunile pe malul Gangelui. Atunci se apropie de el un brahman în zdrențe și-i zise: „Ajută-mă, căci sunt sărac!"

„Toată averea mea e talerul de milostenii", răspunse Sanatan. „Am dăruit tot ce aveam".

„Shiva însă, domnul meu, se apropie de mine în visurile mele și mă sfătui să vin la tine", zise brahmanul.

Dintr-o dată, Sanatan își aduse aminte că ridicase o piatră prețioasă dintre cremenele de pe malul râului și-o ascunsese în nisip, gândindu-se că ar putea să aibă cineva nevoie de ea.

El arătă locul brahmanului, iar acesta dezgropă uimit piatra.

Pierdut în gânduri, șezu brahmanul pe pământ, până ce soarele apuse îndărătul copacilor și păstorii mânară spre casă vitele lor.

Atunci se sculă și apropiindu-se încet de Sanatan, îi vorbi: „Maestre, dă-mi cea mai mică parte din bogăția ce disprețuiește toată bogăția lumii!"

Și aruncă în apă piatra prețioasă.

28

Rând pe rând veni cu mâinile ridicate la poarta ta, cerând mai mult și iarăș mai mult.

Tu mi-ai dat mereu, uneori cu măsură înceată, alteori cu o revărsare neașteptată.

Am luat unele lucruri, altele le-am lăsat să cadă; unele îmi apăsau mâinile, altele le prefăceam în jucării și le sfărâmam, când mă osteneau; până ce dărâmăturile și numărul darurilor tale se făcu fără margini și te ascunse privirilor mele și așteptarea nesfârșită îmi istovi inima.

Ia! Ia! acesta este acum strigătul meu.

Deșartă până-n afund talerul acesta de milostenii: stinge lumina străjerului supărător: prinde-mi mâinile și ridică-mă din grămada, din ce în ce mai mare, a darurilor tale la nemărginirea curată a firii tale singuratice!

29

M-ai așezat printre cei ce sunt biruiți.

Știu că nu mi-e dat nici să câștig, nici să părăsesc jocul.

Mă voi arunca în vâltoarea jocului, chiar numai ca să mă cobor în afund.

Voi juca jocul pieirii mele.

Voi pune în joc tot ce am și dacă voi pierde cel din urmă ban, mă voi pune în joc pe mine însumi și atunci voi câștiga prin pierderea mea deplină.

30

Un zâmbet șiret se revărsă peste ceruri, în ceasul când ai îmbrăcat inima mea în zdrențe și ai trimis-o pe drumuri să cerșească.

Ea merse din ușă în ușă și de atâtea ori, când talerul ei era aproape plin, fi prădată.

La capătul zilei anevoioase ea ajunse la poarta palatului tău și-ți întinse jalnicul ei taler; și tu ai venit și luând-o de mână ai așezat-o lângă tine pe tronul tău.

31

„Cine dintre voi vrea să ia asupra sa ospătarea celor flămânzi?" întrebă Buddha pe ucenicii săi, în vremea când în Shravasti bântuia foametea.

Ratnakar, zaraful, vorbi lăsându-și capul în jos: „Pentru ospătarea celor flămânzi e nevoie de mult mai mult decât întreaga mea avere!"

Jaysen, comandantul regelui, vorbi: „Cu drag aș vrea să dau sângele vieții mele, dar nu am îndestule bucate în casa mea".

Dharmapal, care stăpânea întinse fâșii de pământ, vorbi oftând: „Demonul secetei a supt câmpurile mele. Nu știu cum să plătesc dările regelui".

Atunci se ridică Suprya, fiica cerșetorului.

Ea se închină în fața tuturor și vorbi cu umilință: „Vreau să ospătez pe cei flămânzi".

„Cum!" strigară ceilalți surprinși. „Cum poți să nădăjduiești că vei împlini această făgăduință?"

„Sunt cea mai săracă dintre voi toți" răspunse Suprya. „Iată puterea mea. Vistieria și hambarul meu îl am în fiecare din casele voastre".

32

Regele meu îmi era necunoscut; de aceea, când își ceru tributul, îndrăznii să cuget că aș putea să mă ascund și să nu-mi plătesc datoria.

Fugii mereu îndărătul muncii zilelor și a visului nopților mele.

Dar cererea lui mă urmărea la fiecare suflare a mea.

Astfel aflai că îi sunt cunoscut și nu-i nici un loc care să fie al meu.

Acum doresc să-i așez la picioare toate ale mele și să-mi dobândesc dreptul asupra locului meu din regatul lui.

33

Când m-am gândit să plăsmuiesc din viața mea o icoană a ființei tale, oamenilor spre închinare, adusei țărâna mea și năzuința mea și toate amăgirile și visurile mele colorate.

Când te-am rugat să plăsmuiești din viața mea o icoană a inimii tale, ție spre iubire, aduseși focul și puterea și adevărul și frumusețea și pacea ta.

34

„Doamne", vesti regelui servitorul, „sfântul Narottam n-a binevoit niciodată să intre în templul tău regesc.

„El cântă lauda lui Dumnezeu sub copacii de lângă drum. Templul e ocolit de închinători.

„Ei se adună în cete în jurul lui, ca albinele în jurul nufărului alb și nu iau aminte la ulciorul de aur, umplut cu miere".

Cu inima strânsă se duse regele la locul unde ședea Narottam în iarbă și-l întrebă:

„Părinte, de ce nu intri în templul meu cu turlă de aur și șezi afară în țărână ca să predici dragostea lui Dumnezeu?"

„Fiindcă Dumnezeu nu e acolo în templul tău" răspunse Narottam.

Regele încreți fruntea și-i zise: „Știi că douăzeci de milioane în aur s-au cheltuit pentru clădirea acestei minuni de artă și a fost închinată lui Dumnezeu cu slujbe de preț?"

„Da, știu", răspunse Narottam, „era în anul când mii dintre supușii tăi, ale căror case arseseră, steteau la ușa ta, cerșind în zadar ajutor".

Iar Dumnezeu vorbi: „Biata ființă, ce nu poate să dea adăpost fraților săi, vrea să clădească locașul meu!"

„Și alese locul Său împreună cu cei fără adăpost, sub copacii de lângă drum.

„Iar acea întruchipare strălucitoare de spumă e lipsită de toate, afară de fumul fierbinte al mândriei".

Mânios strigă regele: «Părăsește țara mea!»

Sfântul răspunse liniștit: „Da, izgonește-mă, cum ai izgonit și pe Domnul meu".

35

Trâmbița zace în țărână.

Vântul e obosit, lumina e moartă.

Ce zi rea!

Veniți, luptători, cu steagurile voastre și voi cântăreți cu imnurile voastre de luptă!

Veniți, pelerini, alergând în drumul vostru!

Trâmbița zace în țărână și ne așteaptă.

Eram în drum spre templu, cu jertfele mele de seară, și căutam un loc de odihnă după osteneala prăfuită a zilei, nădăjduind că rănile mele se vor vindeca și petele de pe haina mea se vor duce: atunci găsii trâmbița ta, zăcând în țărână.

Nu sosise ceasul să-mi aprind lampa mea de seară?

Nu cântase noaptea cântecul de adormire stelelor?

Trandafirule sângerat, macul somnului meu a pălit și s-a veștejit!

Credeam cu tărie că ajunsesem la capătul călătoriei mele și-mi plătisem toată datoria mea;

pe neașteptate însă mă izbii de trâmbița ta ce zăcea în țărână.

Atinge inima mea posomorâtă cu vraja tinereții tale!

Plăcerea mea de viață să se înalțe în limbi de foc!

Săgețile zorilor să străbată inima nopții și un fior de spaimă să zguduie pe cei orbi și ologi!

Am venit să ridic trâmbița ta din țărână.

S-a isprăvit somnul meu – drumul meu va trece prin bură de săgeți.

Mulți se vor repezi din casele lor și vor veni alături de mine – mulți vor plânge.

Mulți vor geme în paturile lor și se vor întoarce chinuiți de visuri grozave –

Căci în noaptea aceasta va răsuna trâmbița ta.

Pace am cerut de la tine, iar tu m-ai făcut să roșesc.

Iată-mă acum în fața ta: ajută-mi să îmbrac armele mele!

Lovituri aspre de durere să scapere scântei din viața mea!

Inima mea să cânte, în ciuda suferințelor sale, imnul biruinții tale!

Mâinile mele să arunce tot ce țineau și să ridice trâmbița ta!

36

Atunci când ei, turbând de plăcere, adunară țărână ca să întineze veșmântul Tău, Prea Frumosule, se-mbolnăvi inima mea.

Strigai către Tine, zicând: „la varga pedepsei și judecă-i!"

Lumina dimineții căzu pe ochii aceia, roșii de orgiile nopții; grădina crinilor albi salută suflarea lor arzătoare; stelele luciră prin adâncul întunecimii sfințite asupra ospățului lor – asupra acelora ce adunară țărână ca să întineze veșmântul Tău, Prea Frumosule!

Scaunul judecății Tale fu în grădina de flori, în cântecele păsărelelor din vremea primăverii: în malurile umbrite ale râurilor, unde copacii murmurau răspunzând murmurului undelor.

Iubitule, ei au fost fără îndurare în turbarea lor!

Ei cutreerară întunericul, să-Ți apuce podoaba și să-și îmbrace cu ea poftele lor.

Întâlnindu-se cu Tine și suferind, Tu durere, am fost pătruns până în măduva oaselor și strigai către Tine, zicând: „Iubitule, ia sabia Ta și judecă-i!"

Dar dreptatea ta veghea.

Lacrimile unei mame se vărsară pentru nerușinarea lor; credința nezdruncinată a unui mire ascunse sulițele răzvrătirii lor în rănile sale.

Judecata Ta fu în durerea mută a iubirii nedormite; în roșirea nevinovăției; în lacrimile vărsate în vreme de noapte de mireasa părăsită; în lumina palidă și iertătoare a dimineții.

Îngrozitorule, în lăcomia lor fără margini ei se cățărară noaptea pe poarta Ta și pătrunseră în vistieria Ta, ca să te prade.

Dar greutatea prăzii lor crescu și se făcu nesfârșită; prea grea ca s-o ducă ori s-o târască.

Atunci strigai către Tine, zicând: „Îngrozitorule, iartă-i!"

Iertarea Ta izbucni în vijelii care îi aruncară la pământ și le risipiră prada în țărână.

Iertarea Ta fu în trăsnet; în bură de sânge; în roșul mânios al asfințitului.

37

Upagupta, ucenicul lui Buddha, zăcea dormind lângă zidurile orașului Mathura.

Luminile toate erau stinse, porțile toate încuiate, stelele toate ascunse de cerul mohorât de august.

Picioarele cui se apropiară dintr-o dată cu clinchete de brățări și-i atinseră pieptul?

El se deșteptă uluit și lumina ce venea din lampa unei femei, lovi ochiul său iertător.

Era dansatoarea, înstelată cu nestemate, învăluită în norul unei mantii albăstrii, beată de vinul tinereții sale.

Ea își plecă lampa și privi fața tânărului, de o frumusețe aspră.

„Iartă-mă, tinere sihastru," vorbi femeia; „îndură-te și vină în casa mea. Pământul prăfuit nu e patul potrivit pentru tine".

Sihastrul răspunse: „Femeie, mergi în drumul tău! Când se va împlini vremea, voi fi cu tine".

Noaptea neagră își arătă dintr-o dată dinții în scăpărarea unui fulger.

Furtuna bubui dintr-un colț al cerului, iar femeia tremură înfiorată de teamă.

.....

Crengile copacilor din marginea drumului suspinau sub povara florilor.

Cântece vesele de fluiere veneau de departe, plutind în aerul cald de primăvară.

Oamenii din oraș plecaseră în păduri la serbarea florilor.

Luna plină privea din ceruri la umbrele orașului liniștit.

Tânărul sihastru mergea pe drumul singuratic, în vreme ce deasupra lui, pe crengile manuchierilor, se tânguiau nedormite păsărelele, bolnave de iubire.

Upagupta păși prin porțile orașului și se găsi la poalele șanțului.

Ce femeie zăcea la picioarele sale, în umbra zidului, lovită de ciumă neagră, cu trupul acoperit de bube, gonită în grabă din oraș?

Sihastrul se așeză alături de ea, îi luă capul pe genunchi și-i udă buzele cu apă și-i unse trupul cu miresme.

„Milostivule, cine ești?" întrebă femeia.

„S-a împlinit vremea să te cercetez și iată că sunt aici", răspunse tânărul sihastru.

38

Iubitule, dragostea noastră nu e o simplă jucărie.

De atâtea ori s-au lăsat asupra mea țiuind nopți de vijelie, ce mi-au stins lampa: îndoieli negre s-au adunat și au stins stelele toate de pe cerul meu.

De atâtea ori au crăpat malurile și undele au răpit roadele mele și jalea și deznădejdea au sfâșiat cerul meu de la un capăt la altul.

Am aflat că în dragostea ta sunt lovituri de durere, dar niciodată nepăsarea rece a morții.

39

Zidul se despică și lumina străbate ca un hohot de zei.

Biruință, lumină!

Inima nopții e străpunsă!
Cu sabia-ți aprinsă taie nodul îndoielii și al poftelor schimbătoare!

Biruință!

Vină, zeu neîmpăcat!
Vină, tu care ești grozav în albeața ta!
Lumină, trâmbița ta răsună în mersul focului și torța roșie e ridicată sus; moartea piere într-un nimb de strălucire.

40

Focule, frate, izbândă îți cânt ție!
Tu ești icoana roșie și luminoasă a libertății îngrozitoare.
Tu îți înalți brațele către ceruri, treci cu degete vijelioase peste coardele harfei, cântecul jocului tău e minunat.
Când rostul zilelor mele se va împlini și porțile se vor deschide, vei arde în cenușă cătușele mele.
Trupul meu va fi una cu tine, inima mea va fi apucată de vârtejul furiei tale, iar văpaia arzătoare a vieții mele se va aprinde în vâlvătăi și se va amesteca în flacăra ta.

41

Corăbierul a plecat în noapte să cutreere marea înfuriată.

Catargul geme de durere, smucit mereu de pânzele umflate de vântul puternic.

Sfâşiat de ghiarele morţii cade cerul asupra mării înveninate de spaimă neagră.

Valurile îşi zbuciumă capetele împotriva întunericului nevăzut, iar corăbierul a plecat să cutreere marea înfuriată.

Nu ştiu la ce întâlnire a plecat corăbierul, înspăimântând noaptea cu albeaţa neaşteptată a pânzelor sale.

Nu ştiu la ce ţărm se va coborî, ca să ajungă în ograda liniştită, unde arde lampa şi să găsească pe aceea ce zace în ţărână şi aşteaptă.

Ce năzuinţă porunceşte corăbiei sale să nu se îngrijească de noapte şi întunecime?

Corăbioara lui e plină de nestemate şi mărgăritare?

Nu, corăbierul nu aduce cu sine nici o comoară, numai un trandafir alb în mână şi un cântec pe buze.

Sunt pentru ea, care veghează singură în vreme de noapte la lumina lămpii.

Ea locuieşte în coliba din marginea drumului.

Părul ei despletit flutură în vânt şi-i ascunde ochii.

Furtuna ţipă prin uşa sfărâmată; lumina pâlpâie în lampa de pământ, aruncând umbre pe perete.

Prin urletul vânturilor aude cum e chemată pe nume ea, al cărei nume nu-l ştie nimeni.

E multă vreme de când a plecat corăbierul pe mare.

Va trece multă vreme până-n faptul zilei şi atunci va bate la uşa ei.

Tobele nu vor vesti sosirea lui şi nimeni nu va şti.

Doar casa se va umple de lumină, ţărâna va fi binecuvântată şi inima veselă.

Îndoielile toate vor pieri în tăcere, când corăbierul va ajunge la ţărm.

42

În șuvoiul îngust al anilor mei pe pământ mă agăț de trupul meu, această plută vie.

O părăsesc când trecerea s-a sfârșit.

Iar apoi?

Nu știu dacă acolo lumina e aceeași și dacă întunericul e același acolo.

Cel nepătruns e veșnica libertate.

El e fără milă în iubirea lui.

El sfărâmă scoica și scoate la iveală mărgăritarul ce zace mut în temnița întunericului.

Sărmană inimă, tu stai pe gânduri și plângi zilele ce au trecut!

Bucură-te, căci mai vin zile!

Pelerinule, ceasul sună!

E vremea să alegi răspântia!

Fața lui se va dezvălui din nou și încă o dată vă veți întâlni.

43

Deasupra osemintelor lui Buddha zidi regele Bimbisar un templu ce era un cântec de laudă din marmură albă.

Într-acolo veneau de obicei pe-nserate femeile și fetele toate din casa regelui, să aducă flori și să aprindă lămpi.

Când ajunse fiul rege, la vremea lui, șterse cu sânge credința tatălui său și aprinse focuri de jertfă cu cărțile lui sfinte.

Ziua de toamnă asfințea.

Ceasul rugăciunii de seară se apropia.

Shrimați, fecioara reginii, închinată lui Buddha din ceasul când se scăldase în apa sfântă și împodobise talerul de aur cu lumânări și flori albe culese de curând, își ridică mută ochii negri spre fața reginei.

Regina se-nfioră de teamă și zise: „Nu știi, copil fără minte, că moartea e pedeapsa ce așteaptă pe oricine cinstește templul lui Buddha?

„E voința regelui!"

Shrimati se plecă înaintea reginei și, ieșind din ușa ei, se găsi în fața Amitei, soția de curând măritată a fiului de rege.

Tânăra soție avea în poală o oglindă de aur lustruit, ea își împletea cozile lungi și negre și-și făcea în creștetul părului semnul roșu al bunei prevestiri.

Zărind fecioara, mâinile începură să-i tremure și ea țipă: „Ce primejdie grozavă ai vrea s-o abați asupra mea! Părăsește-mă fără întârziere!"

Principesa Shukla ședea la fereastră și citea din cartea ei de povești, la lumina soarelui ce apunea.

Ea tresări, văzând la ușă fecioara cu jertfele sfinte.

Cartea îi căzu înaintea poalelor, iar ea șopti la urechea fecioarei: „Femeie îndrăzneață, nu te arunca în ghearele morții!"

Shrimati trecu din ușă în ușă.

Înălțându-și fruntea, striga: „Femei din casa regelui, grăbiți-vă!"

„A sosit vremea, când trebuie să slujim Domnului nostru!"

Unele îi închiseră ușile, altele o dojeniră.

Cea din urmă rază din lumina zilei pieri de pe turla de bronz a palatului.

Umbre adânci își făceau cuiburi în colțurile străzilor: zarva orașului amuțise: gongul din templul lui Shivas vestea ceasul rugăciunii de seară.

Stelele scăpărau în amurgul serii de toamnă adânci ca un lac limpede, când dintr-o dată paznicii din grădina palatului zăriră cu spaimă printre copaci un șir de lămpi aprinse la templul lui Buddha.

Cu săbiile scoase ei năvăliră strigând:

„Nebunule, cine ești tu cel ce nu ai grijă de moarte?"

„Sunt Shrimati, servitoarea lui Buddha", răspunse un glas dulce.

În clipa următoare sângele ei colora cu roșul lui marmura rece.

Și în ceasul mut al stelelor se stinse la picioarele templului lumina celei din urmă lămpi de rugăciune.

44

Ziua ce stă între mine și tine, își trimite cel din urmă salut de rămas bun.

Noaptea își lasă vălul peste față și învăluie singura lampă ce arde în odaia mea.

Sluga ta oacheșă vine în liniște și-ți pregătește covorul de nuntă ca să șezi pe el în tăcere, fără cuvinte, cu mine până-n faptul zilei.

45

Noaptea mea a trecut pe patul mâhnirii și ochii îmi sunt osteniți.

Inima-mi tulburată încă nu e gata să primească dimineața cu bogăția ei de plăcere.

Lasă un văl peste lumină goală; abate de la mine strălucirea și focul acesta orbitor al vieții.

Ascunde-mă în cutele mantiei tale de întuneric gingaș și păzește-mi durerea, câteva clipe încă, de năvala lumii.

46

A trecut vremea, când puteam să-i răsplătesc ei tot ce am primit de la ea.

Noaptea ei a găsit dimineața și tu ai luat-o în brațele tale: și ție îți aduc mulțumirea și darurile mele, hotărâte pentru ea.

Pentru toată durerea și toate mâhnirile, pricinuite ei, vin acum la tine și cer iertare.

Slujbei tale închin florile iubirii mele ce zăboveau în boboci, când ea aștepta deschiderea lor.

47

Aflai câteva scrisori vechi de la mine, păstrate cu grijă în cutiuța ei – mici jucării pentru jocul aducerii ei aminte.

Șovăind încercă ea să fure aceste nimicuri din valurile repezi ale vremii și zise:

„Acestea-s numai ale mele!"

Vai! Acum nu e nimeni aici, să le ceară și să plătească cu grijă iubitoare prețul lor; totuși, ele mai sunt încă aici.

Fără îndoială că în lumea aceasta este o iubire care o mântuiește și pe ea de la pierderea deplină, așa cum dragostea ei a scăpat aceste scrisori.

48

Femeie, adu frumusețe și orânduială în viața mea singuratică, așa cum le-ai adus în casa mea, în vremea vieții tale!

Depărtează rămășițele prăfuite ale ceasurilor, umple ulcioarele deșarte și ia aminte la tot ce nu era îngrijit.

Deschide apoi ușa chivotului, aprinde lumânarea și acolo, în tăcere sfințită, să fim uniți înaintea Domnului nostru.

49

Mare a fost durerea, maestre, când coardele au fost acordate.

Începe-ți cântarea și fă-mă să uit durerea, să simt în frumusețe gândul tău din acele zile fără îndurare.

Noaptea ce piere, zăbovește la ușa mea: să plece însoțită de cântece!

Toarnă-ți, maestre, inima în coardele vieții mele, în sunete ce pogoară plutind din stelele tale.

50

În fulgerul unei clipe văzui în viața mea nemărginirea plăsmuirii Tale, – plăsmuire prin atâta moarte din lume în lume.

Îmi plâng nevrednicia, văzându-mi viața în mâinile ceasurilor fără rost – când însă o văd în mâinile Tale, știu că e prea de preț să fie risipită între umbre.

51

Știu că-n amurgul întunecat al unei zile, soarele îmi va spune cel din urmă rămas bun.

Lângă smochini, păstorii vor cânta din fluiere, iar vitele vor paște pe coasta de lângă râu, în timp ce zilele mele vor trece în întuneric.

Rugămintea mea este să aflu, înainte de plecare, de ce m-a chemat pământul în brațele sale.

De ce mi-a vorbit de stele tăcerea nopților sale?

Lumina zilelor sale, de ce mi-a sărutat gândurile prefăcându-le în flori?

Aș vrea ca viața mea să se piardă în armonia cântării mele celei din urmă, lampa să fie aprinsă ca să-ți privesc fața și cununa împletită ca să te încoronez.

52

Oare care-i cântarea în tactele căreia dănțuie lumea?

Noi râdem când sună pe culmile vieții, dar ne-nfiorăm când se-ntoarce-n adâncuri.

Iar jocul e-același, el vine și pleacă în ritmul cântării ce n-are sfârșit.

Comorile Tale în palmă le-ascunzi, noi însă strigăm că am fost jefuiți.

Deschide și-nchide iar mâna, cum vrei, câștigul și pierderea sunt deopotrivă.

La jocul ce-l joci doar cu Tine, Tu pierzi și câștigi mereu Tu.

53

Am sărutat lumea aceasta cu ochii și mădularele mele; în inimă am învelit-o în cute fără număr; am revărsat gânduri asupra nopților și zilelor ei, până ce lumea și viața mea s-au făcut una – și îmi iubesc viața, fiindcă iubesc lumina cerurilor, atât de împletită cu mine.

Dacă a părăsi această lume e tot atât de adevărat ca și a o iubi, atunci trebuie să fie un rost în întâlnirea și despărțirea vieții.

Dragostea aceasta, dacă ne-ar înșela în moarte, atunci viermele acestei înșelăciuni ar pătrunde în toate lucrurile, iar stelele s-ar zbârci și s-ar face negre.

54

Norul vorbi către mine: „Mă pierd"; noaptea vorbi: „Mă afund în dimineața înfocată".

Durerea vorbi: „Rămân în adâncă tăcere în urma pasului ei".

„Murind, mă pierd în desăvârșire", vorbi viața mea către mine.

Pământul vorbi: „Lumina mea îți sărută gândurile în fiece clipă".

„Zilele trec", vorbi dragostea, „dar eu te aștept".

Moartea vorbi: „Eu duc peste mare barca vieții tale".

55

Dus pe gânduri se plimba poetul Tulsidas pe malul Gangelui, în acel ținut în care se îngroapă morții.

El găsi o femeie ce ședea la picioarele trupului neînsuflețit al bărbatului ei. Ea era îmbrăcată în haine de bucurie, ca pentru nuntă.

Văzându-l, ea se sculă și plecându-se înaintea lui îi zise: „Învățătorule, îngăduie să urmez cu binecuvântarea ta pe bărbatul meu în ceruri".

„De ce ești atât de grăbită, fiica mea?, o întrebă Tulsidas. „Nu e și pământul lucrul Celui ce-a făcut cerul?"

„Nu doresc cerul", răspunse femeia. „Vreau pe bărbatul meu".

Tulsidas îi zise zâmbind: „Întoarce-te, copilă, în casa ta. Nici luna nu se va împlini și îți vei găsi bărbatul!"

Femeia se întoarse acasă, plină de bucurie și nădejde.

Tulsidas venea la ea în fiecare zi și-i da să gândească gânduri înalte, până ce inima ei se umplu până la margini cu dragoste dumnezeiască.

Abia trecu luna, şi vecinii veniră la ea şi o întrebară: „Femeie, ţi-ai găsit bărbatul?"

„Da", răspunse văduva zâmbind.

„Unde e?" o întrebară ei grăbiţi.

„Stăpânul meu e în inima mea, el e una cu mine", răspunse femeia.

56

O clipă ai venit alături de mine şi m-ai atins cu taina cea mare a femeii ce este în inima lumii.

Ea, care mereu întoarce la Dumnezeu şuvoiul dulceţii lui, e frumuseţea şi tinereţea veşnic proaspătă a firii; ea dănţuie în râul ce murmură, şi cântă în lumina dimineţii; cu valuri ce cresc, alăptează pământul însetat; în ea se dezbină, covârşit de bucurie, Cel Veşnic Unul în două şi se revarsă în durerea iubirii.

57

Cine-i femeia, în veci pierdută, ce locuiește în inima mea?

O pețîi, fără s-o pot dobândi.

O împodobii cu cununi și cântai mărirea ei.

Un zâmbet luci pentru o clipă pe fața ei, în urmă pieri.

„Nu-mi placi", strigă femeia îndurerată.

Îi cumpărai brățări cu giuvaeruri și-o alintai cu adierea unui evantai împodobit cu nestemate. Îi făcui un pat cu vergele de aur.

O rază de bucurie licări atunci în ochii ei, în urmă se stinse.

„Nu-mi plac", strigă femeia îndurerată.

O așezai pe un car de triumf și-o dusei dintr-un capăt la celălalt al pământului.

Inimi înfrânte i se închinară la picioare și strigăte răsunară binevoitoare către ceruri.

O clipă luci în ochii ei mândria, apoi se topi în lacrimi.

„Nu-mi place biruința", strigă femeia mâhnită.

O întrebai: „Spune-mi, pe cine îl cauți?"

Ea îmi răspunse doar atât: „Aștept pe acela al cărui nume e necunoscut".

Trec zile și ea strigă mereu: „Când va veni iubitul meu, pe care nu-l cunosc, dar îl voi cunoaște pentru vecie?"

58

A ta este lumina ce izvorăşte din întuneric, şi binele ce răsare din inima sfâşiată de ceartă.

A ta este casa ce se deschide lumii şi iubirea ce cheamă pe câmpul de luptă.

Al tău este darul ce mai este câştig, când totul e pagubă, şi viaţa ce curge prin peşterile morţii.

Al tău este cerul ce zace în ţărâna de rând, şi tu eşti aici pentru mine şi tu eşti aici pentru toţi.

59

Când oboseala drumului şi setea zilei înăbuşitoare apasă asupră-mi, când ceasurile tainice ale amurgului aruncă umbre peste viaţa mea, atunci, prietene, nu-ţi cerşesc numai glasul, ci şi atingerea ta.

În inima mea sălăşluieşte o teamă pentru multele bogăţii pe care nu ţi le-a adus.

Întinde-ţi mâna prin noapte, s-o prind şi s-o umplu şi s-o ţin; să-i simt apăsarea, în largul fără margini al singurătăţii mele.

60

Parfumul strigă înăuntrul bobocului: „Vai! Ziua asfințește, prețioasa zi de primăvară, și eu sunt închis în potir!"

Copile, nu-ți pierde curajul!

Cătușele tale se vor rupe în bucăți, bobocul va înflori și primăvara va dăinui și atunci, tu vei muri în belșugul vieții.

Parfumul se zbuciumă și tremură înăuntrul bobocului, strigând: „Vai! Ceasurile trec și eu încă nu știu, nici încotro merg, nici ce caut!"

Copile, nu-ți pierde curajul!

Vântul de primăvară ți-a ascultat dorința și ziua nu va apune fără să-ți împlinești viața.

Viitorul îi pare întunecat și parfumul strigă deznădăjduit: „Vai! Din vina cui e viața mea atât de fără rost?"

„Cine poate să-mi spună, de ce sunt în afund?"

Copile nu-ți pierde curajul!

Se apropie dimineața desăvârșirii, când vei amesteca viața ta cu toată viața și vei cunoaște, în sfârșit, menirea ta.

61

Doamne, e încă un copil!

Ea aleargă prin palatul tău și se joacă și încearcă să facă și din tine o jucărie.

Nu-i pasă dacă părul ei se despletește și dacă târăște haina în țărână.

Ea ațipește, când vorbești către ea și nu răspunde – și floarea ce-i dai dimineața alunecă în țărână din mâna ei.

Când izbucnește furtună și întunericul stăpânește cerul, ea nu poate dormi.

Păpușile ei zac împrăștiate pe jos, iar ea te prinde cuprinsă de spaimă.

Se teme să nu uite ceva din slujba ta.

Tu însă privești zâmbind la jocul ei.

O cunoști.

Copilul, ce șade în țărână, e mireasa ce ți-ai ales; jocul ei se va potoli și se va adânci în iubire.

62

Stropul de rouă vorbi printre lacrimi: „Soare, mai este ceva în afară de ceruri, ce-ar putea să cuprindă chipul tău?

„Te visez, dar nu pot nădăjdui să-ți slujesc vreodată. Sunt prea mic, slăvite doamne, să te primesc în mine; și viața mi-e numai lacrimi".

„Luminez cerul fără margini", răspunse soarele, „și totuși pot să pătrund într-un strop de rouă, mititel de tot. Mă voi face scânteie de lumină și te voi umple și mica-ți viață va fi un cerc ce râde".

63

Pentru mine aceea nu este dragoste, ce n-are stavilă și ar vrea să se împrăștie într-o clipă, asemenea vinului ce fierbe, când și-a rupt burduful.

Dă-mi dragostea răcoroasă și curată, asemenea ploii tale ce binecuvântă câmpul însetat și umple ulcioarele de pământ.

Dă-mi dragostea ce străbate la rădăcina firii și de acolo se resfiră, asemenea sucului tainic, prin pomul înflorit al vieții, născând roade și flori.

Dă-mi dragostea ce păstrează liniștită inima în pace adâncă.

64

Soarele asfinţise înapoia malului de apus al râului, prin desişul pădurii.

Băieţii de la mănăstire mânaseră vitele spre casă şi acum şedeau în jurul focului, luând aminte la cuvinte, la cuvintele învăţătorului Guatama.

Atunci se apropie un băiat străin, îi întinse roade şi flori şi închinându-se adânc la picioarele lui, vorbi cu glas de pasăre: „Doamne, am venit la tine, ca să fiu îndrumat pe cărarea celui mai înalt adevăr."

„Numele meu e Satyakama".

„Fii binecuvântat", vorbi învăţătorul.

„Copile, din ce neam te tragi? Numai un brahman se cuvine să năzuiască spre culmile înţelepciunii!"

„Învăţătorule", răspunse băiatul, „nu ştiu din ce neam mă trag.

„Mă voi duce şi voi întreba pe mama".

Astfel vorbi Satyakama şi îşi luă rămas bun.

El trecu prin râul secat şi ajunse acasă la coliba mamei sale, ce era în capătul pustietăţii, la marginea satului adormit.

În odăiţă, lampa ardea posomorâtă, iar mama stătea în prag, aşteptând întoarcerea fiului ei.

Ea îl strânse în braţe, îi sărută părul şi-l întrebă despre drumul lui la învăţător.

„Dragă mamă", întrebă copilul, „care e numele tatei?

„Învăţătorul Guatama mi-a spus că numai un brahman se cuvine să năzuiască spre culmile înţelepciunii".

Femeia coborî ochii şi răspunse şoptind: „În tinereţe am fost săracă şi am avut mulţi stăpâni. Tu, dragul meu, ai venit în braţele mamei tale Jabala, care n-a avut bărbat".

Cele dintâi raze ale soarelui sclipeau spre vârfurile copacilor din pădurea mănăstirii.

Ucenicii şedeau sub copacul bătrân, înaintea învăţătorului. Părul lor încâlcit era încă ud de baia de dimineaţă.

Atunci se apropie Satyakama.

El se închină adânc la picioarele înţeleptului şi rămase în tăcere.

„Spune-mi", îl întrebă marele învăţător, „din ce neam te tragi?"

„Doamne", răspunse el, „nu știu". Când am întrebat-o, mama mi-a spus: „Am slujit în tinerețe multor stăpâni, și tu ai venit în brațele mamei tale Jabala, care n-a avut bărbat".

Atunci se ridică un murmur, asemenea zbârnâitului mânios al albinelor speriate din stupul lor, și ucenicii începură să murmure, văzând îndrăzneala nerușinată a celui izgonit.

Învățătorul Guatama se sculă de pe scaunul său, își întinse brațele și strângându-l pe băiat la piept, îi zise: „Copile, ești cel mai bun dintre toți brahmanii. Ai moștenirea cea mai aleasă: adevărul!"

65

Poate că este în orașul acesta o casă, unde ușa se deschide pe veci luminii în dimineața aceasta, la atingerea cu întâia rază a soarelui; o casă în care s-a împlinit solia luminii.

Florile au înflorit în tufișuri și-n grădini, și poate că este o inimă ce a găsit în ele, în dimineața aceasta, darul ce-a fost pe drum către ea din vremuri fără sfârșit.

66

Ascultă, inima mea, în fluierul lui e cântarea miresmei florilor sălbatice, cântarea frunzelor strălucitoare și a apelor ce sclipesc, cântarea umbrelor ce răsună de aripile albinelor.

Fluierul fură zâmbetul de pe buzele prietenului meu și-l întinde asupra vieții mele.

Mereu stai singur, dincolo de șuvoiul cântărilor mele.

Valurile cântecelor mele îți stropesc picioarele, dar nu știu cum să le ating.

Jocul acesta cu tine e un joc de departe.

Prin fluierul meu se topește în cântări durerea despărțirii.

Aștept vremea, când barca ta va trece la malul meu și-mi vei lua fluierul în mâinile tale.

68

Pe neașteptate se deschise ast-dimineață fereastra inimii mele, ce dă în inima ta.

M-am mirat, văzând că numele, sub care mă cunoști, era scris pe frunzele și florile de april, și-am rămas în tăcere.

O clipă, perdeaua dintre cântecele mele și ale tale a fost trasă la o parte.

Văzui că lumina dimineții tale era plină de cântecele meie mute, necântate încă. Mă gândii că aș putea să le învăț la picioarele tale și am rămas în tăcere.

69

Ai fost în mijlocul inimii mele, de aceea niciodată inima mea nu te-a găsit în călătoriile sale; te-ai ascuns până la urmă de patimile și nădejdile mele, căci erai în ele mereu.

Ai fost bucuria lăuntrică în jocurile tinereții mele; când însă eram prea zelos la joc, bucuria pierea.

Mi-ai cântat în clipele de vrajă ale vieții, eu însă am uitat să-ți cânt.

70

Când ridici pe ceruri lampa ta, ea îşi aruncă lumina în faţa mea, iar umbra ei cade asupra ta.

Când ridic în inimă lampa iubirii, lumina ei cade asupra ta, iar eu rămân în umbră îndărătul ei.

71

Valurile, valurile ce înghit cerurile şi scânteie de lumină şi dănţuie mânate de viaţă, valurile plăcerii ameţitoare, valurile ce dau năvală mereu...

Pe ele se leagănă stele, gânduri de orice culoare sunt ridicate din adâncuri şi aruncate pe coasta vieţii.

Naşterea şi moartea se-nalţă şi cad în ritmul lor, iar pescăruşul inimii mele îşi întinde aripile, ţipând de bucurie.

72

Bucuria alergă din lumea întreagă să-mi plăsmuiască trupul.

Luminile cerurilor o sărutară şi-o sărutară mereu, până se deşteptă.

Florile verilor grăbite suspinară în suflarea ei şi glasuri de vânturi şi ape în cântară în mişcări.

Plăcerea la serbarea culorilor din nori şi păduri se revărsă în viaţa ei şi cântarea tuturor lucrurilor îi vrăji mădularele în formă.

Ea este mireasa mea – ea şi-a aprins lampa în casa mea.

73

Primăvara cu frunzele şi florile sale a pătruns în mine.

Toată dimineaţa, albinele zbârnâie în mine şi vânturile se joacă alene cu umbrele.

Un izvor dulce ţâşneşte din adâncurile inimii mele.

Ochii îmi sunt adăpaţi cu plăcere, asemenea dimineţii scăldate în rouă, şi viaţa tremură în toate mădularele mele, asemenea coardelor unei lăute ce cântă.

Singur te plimbi, iubitul zilelor mele fără sfârşit, pe malul vieţii mele, unde valurile se zbuciumă înfuriate?

Zboară în jurul tău visurile mele ca fluturi cu aripi în multe culori?

Ale tale sunt cântecele acestea, ce răsună în adâncurile întunecoase ale fiinţei mele?

Numai tu poţi să asculţi murmurul ceasurilor grăbite, ce sună azi în vinele mele, şi paşii voioşi ce-mi joacă în piept şi larma vieţii neliniştite ce bate din aripi în mine?

74

Cătușele mele sunt tăiate în bucăți, datoria mea e plătită, ușa mea s-a deschis dintr-o dată, merg pretutindeni.

Ei se ghemuiesc în ungherul lor și țes covorul ceasurilor palide; șezând în țărână își numără banii și mă cheamă înapoi.

Dar sabia mea e făurită, armele îmbrăcate, iar calul de luptă dornic să alerge.

Îmi voi dobândi regatul meu.

75

Gol și fără nume, cu țipete jalnice, venii abia de curând pe pământul tău.

Glasul mi-e vesel astăzi și tu, doamne, stai la o parte și mă lași să-mi umplu viața.

Chiar atunci, când îți aduc prinos cântecele mele, am tainica nădejde că voi dobândi prin ele iubirea oamenilor.

Iar tu te bucuri văzând că iubesc lumea aceasta în care m-ai adus.

76

Mă ghemuii cu sfială în umbra sigură, dar acum când valul plăcerii îmi poartă inima pe creasta lui, inima mea se agață de stânca crudă a suferințelor sale.

Șezui singur într-un ungher al casei mele, crezând că e prea mică pentru orice oaspete, dar acum când ușa ei s-a deschis larg printr-o bucurie neașteptată, văd că în ea e loc pentru tine și pentru lumea întreagă.

Pășii în vârful degetelor, luând aminte la ființa mea cu miresmele și găteala ei – dar acum când o viielie voioasă mă răstoarnă în țărână, râd și mă rostogolesc pe pământ, ca un copil, la picioarele tale.

77

A ta este lumea acum și în veci.

Și fiindcă nu duci lipsă de nimic, regele meu, nu te bucuri de bogățiile tale.

Parcă n-ar fi.

De aceea îmi dai pe-ncetul lucrurile tale și-ți dobândești neîncetat regatul tău în mine.

Zi cu zi îți câștigi răsăritul soarelui, cumpărându-l de la inima mea, și-ți găsești iubirea dăltuită în chipul vieții mele.

78

Păsărilor le-ai dat cântece, și cântece ți-au dat păsările în schimb.

Mie mi-ai dat doar glas, totuși ai cerut mai mult și eu cânt.

Vânturile tale le-ai făcut ușoare și ele sunt sprintene în slujba ta. Mâinile mele le-ai împovărat, ca să le fac eu însumi ușoare și să fiu în sfârșit slobod, fără povară, pentru slujba ta.

Ai făcut pământul tău și ai umplut umbrele lui cu lumini.

Apoi te-ai oprit; m-ai lăsat pe mine, în țărână, cu mâinile goale, ca să fac cerul tău.

Tuturor celorlalte lucruri, le dai; de la mine ceri.

Stăpâne al hambarului de aur, roadele vieții mele se coc în bătaia soarelui și a burelor de ploaie, până voi secera mai mult decât ai semănat și voi bucura astfel inima ta.

79

Îngăduie: Să nu mă rog să fiu păzit de primejdii, ci să le îndur fără teamă.

Să nu cerșesc alinarea durerii mele, ci inima s-o birui.

Să nu caut tovarăși pe câmpul de luptă al vieții, ci să mă încred în tăria mea.

Să nu mă rog, înfiorat de teamă, să fiu mântuit, ci să fiu răbdător în lupta pentru libertate.

Nu îngădui să fiu un mișel, ce simte harul tău numai în noroc; ci fă-mă să cunosc cârmuirea mâinii tale și în nenorocirea mea.

80

Tu însuți nu te cunoșteai, când ședeai singur, nici un strigăt de veste nu se auzea, când vântul alerga de pe un mal pe altul.

Venii, și te-ai deșteptat și cerurile înfloriră în lumini.

M-ai făcut să-mbobocesc în mulțime de flori; m-ai legănat în leagănul multor chipuri; m-ai ascuns în moarte și m-ai regăsit în viață.

Venii, și inima ta crescu; suferința se apropie de tine și plăcerea.

Te-ai lovit de mine și ai răsunat în iubire.

Dar în ochii mei e un văl de rușine și în pieptul meu o licărire de teamă; fața mea e învăluită și plâng când nu te pot vedea.

Totuși, cunosc nesfârșita sete a inimii tale după chipul meu, setea ce strigă la ușa mea în ciocănitul mereu reînnoit al zorilor.

81

În veșnica-ți veghere asculți pasul meu ce se apropie, în timp ce bucuria ta se adună în revărsatul zorilor și izbucnește în răsăritul soarelui.

Cu cât mă apropii, cu atât mai adâncă devine aprinderea jocului mării.

Lumea ta e un arbore de lumină, pe care îl cuprind mâinile tale; cerul tău însă e ascuns în inima mea.

Cuprins de iubire plină de sfială, el își deschide încet bobocii.

82

Vreau să-ți șoptesc numele, stând singur în umbrele gândurilor mele mute.

Vreau să-l spun fără cuvinte, vreau să-l spun fără scop.

Căci sunt ca și copilul ce-și cheamă mama de sute de ori, bucuros că poate spune: „mamă!"

83

I

Simt că toate stelele lucesc în mine.

Lumea pătrunde ca un val în viața mea.

Florile înfloresc în trupul meu.

Tinerețea toată din țări și mări se-nalță în inima mea ca fumul de tămâie; iar adierea tuturor lucrurilor cântă pe gândurile mele ca pe un fluier.

II

Când lumea doarme, vin la uşa ta.

Stelele tac şi mi-e teamă să cânt.

Aştept şi veghez până ce umbra ta pluteşte pe dinantea cerdacului nopţii; apoi mă întorc cu inima plină.

Dimineaţa cânt la marginea drumului.

Florile din tufişuri îmi răspund şi aerul dimineţii ascultă.

Călătorii se opresc dintr-o dată şi mă privesc în faţă, crezând că i-am chemat pe nume.

III

Îngăduie să stau la uşa ta, aşteptând mereu dorinţele tale, şi să cutreier regatul tău, fiind mereu gata să urmez chemării tale.

Nu lăsa: Nici să mă afund şi să pier în adâncurile moleşelii;

Nici să-mi cheltuiesc viaţa, prefăcând-o în zdrenţe, de teama risipei;

Nici să mă învăluie norul de praf al îndoielilor şi desfătărilor;

Nici să urmez multe cărări, ca să adun lucruri multe;

Nici să-mi plec inima sub jugul celor mulţi!

Ci fă-mă să ţin fruntea sus, pentru curajul şi mândria că sunt sluga

84

VÂSLAŞII

Auzi în depărtare răscoala morţii şi printre valuri de foc şi nori aducători de pierire strigătul căpitanului ce spune cârmaciului să îndrepte corabia spre ţărmul fără nume?

Căci vremea a trecut – liniştita vreme din port –

Când aceeaşi marfă veche se cumpără şi se vinde în cerc nesfârşit.

Când lucruri moarte plutesc în văzduh, secătuite şi goale de adevăr.

Cuprinşi de teamă năpraznică, ei se deşteaptă şi se-ntreabă: „Tovarăşi, care ceas a sunat? Când va crăpa de ziuă?"

Norii au stins stelele –

Cine poate să vadă semnul ce-l face degetul zilei?

Cu lopeţile în mâini, ei se reped afară, paturile sunt goale, mama se roagă, femeia pândeşte în prag.

Spre ceruri se ridică o tânguire de despărţire.

Iar glasul căpitanului răsună în întuneric: „Corăbieri, veniţi, căci vremea şederii în port a trecut!"

Toate relele negre din lume s-au revărsat peste malurile lor,

Totuşi, vâslaşi, mergeţi la locurile voastre, cu binecuvântările mâhnirii în suflete!

Fraţilor, pe cine îl ocărâţi? Plecaţi-vă capetele!

Păcatul a fost al vostru şi al nostru.

Văpaia ce-a crescut de mii de ani în inima domnului –

Mişelia celor slabi şi trufia celor tari şi sporirea nestânjenită a lăcomiei şi pizma celor jigniţi şi mândria de rasă şi ocărârea omenirii –

Acestea au rupt pacea Domnului şi au dezlănţuit furtuna.

Lăsaţi furtuna să se spargă în bucăţi, ca o coajă coaptă, şi să-şi verse inima în tunete.

Opriţi furia răutăţii şi a egoismului vostru.

Şi cu pacea rugăciunii mute pe frunţile voastre, îndreptaţi-vă spre ţărmul fără nume.

Am cunoscut în fiecare zi păcatul şi răul şi am încercat moartea.

Acestea plutesc peste lumea noastră, ca nişte nori ce-şi bat joc de noi în râsul fulgerelor.

Dintr-o dată s-a oprit droaia mohorâtă şi aducătoare de pieire.

Și oamenii trebuie să se apropie de ea și să-i spună:

„Dihănii, nu ne temem de voi, căci am trăit, biruindu-vă în fiecare zi.

„Și murim în credința că pacea e adevărată și binele e adevărat și adevărat e Cel Veșnic Unul!"

Dacă Cel fără Moarte nu locuiește în inima morții,

Dacă înțelepciunea veselă nu răsare ca o floare din potirul suferinții,

Dacă păcatul nu piere prin chiar dezvăluirea lui,

Dacă mândria nu cade sub povara gătelii sale,

Atunci de unde nădejdea ce mână pe oamenii aceștia de la casele lor, ca stelele ce se prăbușesc în moarte la lumina dimineții?

Oare prețul sângelui vărsat de mucenici și al lacrimilor vărsate de mame, să fie pierdut cu desăvârșire în țărâna pământului, fără să răscumpere cerul? Și oare în clipa, în care străbate omul hotarele trase de firea sa muritoare, nu se destăinue Cel Fără De Margini?

85

CÂNTECUL BIRUIȚILOR

Domnul meu mi-a poruncit să cânt, atunci când stau la marginea drumului, cântecul înfrângerii, căci aceasta e mireasa pe care o pețește în taină.

Ea și-a îmbrăcat vălul întunecat, ce-i ascunde fața de privirile mulțimii, dar giuvaerul lucește în întuneric, la pieptul ei.

Ziua a părăsit-o și noaptea Domnului o așteaptă cu lămpi aprinse și flori scăldate în rouă.

Ea tace, cu ochii lăsați în jos; și-a părăsit casa și pe aripile vântului vine tânguirea de la casa ei.

Dar stelele cântă cântarea de dragoste a Celui Veșnic pentru un chip, ce-și trage dulceața din sfială și suferință.

Ușa s-a deschis în odaia singuratică, strigătul a răsunat, iar inima întunecimii bate cuprinsă de fiorii ceasului de iubire, ce se apropie.

86

MULŢUMIRE

Acei ce merg pe cărarea mândriei, zdrobind viaţa de jos sub pasul lor şi întinând verdeaţa plăpândă a pământului cu urmele lor de sânge,

Lasă-i să se bucure şi să-ţi mulţumească, Doamne, căci a lor e ziua de astăzi.

Ci eu îţi mulţumesc că soarta mea e la cei smeriţi, ce sufăr şi duc povara puterii şi-şi ascund feţele şi înăbuşe suspinele lor în umbră.

Căci fiecare bătaie de inimă a durerii lor a bătut în adâncurile tainice al nopţii tale şi fiecare jignire s-a adunat în marea-ţi tăcere.

Şi dimineaţa este a lor.

Soare, răsari peste inimile sângerate, ce s-au deschis în flori de dimineaţă, şi peste orgia cu torţe a mândriei, ce s-a prăbuşit în cenuşă.

C. val. TL se virează Uniunii Scriitorilor, cont 45101032 BCR Fil. sector 1 Bucureşti

© Editura HELICON
ISBN 973-574-025-7

Bun de tipar: 10.2.1995
Apărut 1995
Coli tipar: 1,75

Culegere şi paginare computerizate

Tiparul executat la
S.C. „HELICON" BANAT S.A.
1900 Timişoara, Calea Aradului 1
☎ 056/14 27 35*, 14 27 72*, 144054
Telefax: 056/19 03 56
sub comanda nr. 304